

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE 22/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om handläggningen av brottmål som gäller personer som i samband med Europeiska unionens militära krishanteringsinsats EUNAVFOR Atalanta misstänkts för sjöröveri eller väpnat rån

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 8 september 2010 en proposition med förslag till lag om handläggningen av brottmål som gäller personer som i samband med Europeiska unionens militära krishanteringsinsats EUNAVFOR Atalanta misstänkts för sjöröveri eller väpnat rån (RP 117/2010 rd) till lagutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (GrUU 33/2010 rd) återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- enhetschef Kaija Suvanto, utrikesministeriet
- lagstiftningsråd Katariina Jahkola, justitieministeriet
- direktör för internationella ärenden Erkki Hämmäläinen, inrikesministeriet
- expert Mika Kaijamo, försvarsministeriet
- överinspektör Tuuli Eerolainen, Riksåklagarämbetet
- kriminalinspektör Johanna Hervonen, Centralkriminalpolisen
- militärjurist Antti Lehmusjärvi, Huvudstaben
- juridisk rådgivare Jani Leino, Finlands Röda Kors
- professor Raimo Lahti.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en lag om handläggningen av brottmål som gäller personer som i samband med Europeiska unionens militära krishanteringsinsats EUNAVFOR Atalanta misstänkts för sjöröveri eller väpnat rån.

Europeiska unionen inledde 2008 en militär krishanteringsinsats, kallad Atalanta, med huvuduppgift att skydda Världslivsmedelsprogrammets transporter till Somalia och annan far-

tygstrafik samt att avstyra sjöröveri i de somaliska kustvattnen. Enligt insatsens mandat får krishanteringsstyrkorna på beslut av operationschefen tillfångata, kvarhålla och överföra personer som misstänkts för piratdåd eller väpnat rån. De gripna får överföras för förundersökning och lagföring till flaggstaten för det i insatsen deltagande fartyg som gripit dem, till någon annan stat som deltar i insats Atalanta eller till något

tredje land som Europeiska unionen har ingått avtal med angående villkoren för överföring av personer misstänkta för piratdåd eller väpnat rån. Europeiska unionen har för närvarande gällande avtal om villkoren för överföring med Seychellerna och Kenya.

Finland har beslutat delta i insats Atalanta med högst tio personer. Om Finland väljer att delta i insatsen med ett eget örlogsfartyg, krävs det ett separat beslut enligt förfarandet i lagen om militär krishantering. Beroende på beslutet kan även ett finskt fartyg vara med om att gripa personer som misstänks för sjöröveri eller väpnat rån. Syftet med den föreslagna lagen är att

reglera villkoren för inledande av förundersökning i enlighet med finsk lag och beslutsförfarandet kring förundersökningen, när Finland överväger om vi ska utöva vår straffrättsliga jurisdiktion eller inte. Vidare är det meningen att genom den föreslagna lagen reglera villkoren för överföring från insats Atalanta till en stat utanför Europeiska unionen av personer som gripits på ett finskt fartyg.

Lagen avses träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet så snart beslutet om huruvida ett finskt örlogsfartyg skickas till området har fattats.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Allmänt

Regeringen föreslår en lag om handläggningen av brottmål som gäller personer som i samband med Europeiska unionens militära krishanteringsinsats EUNAVFOR misstänks för sjöröveri eller väpnat rån. Lagen reglerar det nationella förfarandet i en situation där ett finskt fartyg som deltar i insats Atalanta har gripit personer som misstänks ha gjort sig skyldiga till sjöröveri eller väpnat rån till havs eller där Finland annars ställs inför beslutet om utövande av straffrättslig jurisdiktion.

Europeiska unionens råd antog den 10 november 2008 gemensamma åtgärd 2008/851/GUSP om Europeiska unionens militära insats. Insatsen går under benämningen Operation Atalanta. Atalanta är EU:s första marina krishanteringsinsats och är ett led i det internationella samfundets omfattande ansträngningar att stabilisera situationen i Somalia. Den gemensamma åtgärden bygger på bindande resolutioner som FN:s säkerhetsråd antagit (1814, 1816, 1838, 1846 och 1851 från 2008, 1897 från 2009 och 1918 från 2010).

Insatsens primära uppgift är att utanför Somalias kust och i närliggande havsområden ge skydd åt fartyg från WFP (FN:s Världslivs-

medelsprogram) som transporterar mat till nödställda i Somalia. Den skyddar och eskorterar också andra fartyg och ska förebygga, avvärja och bekämpa sjöröveri och väpnade rån. Dessutom ska Atalanta på begäran från FN:s generalsekreterare från fall till fall ge skydd åt Amisoms (Afrikanska unionens insats i Somalia) transporter.

Bakom propositionen ligger Finlands beslut den 5 december 2008 att delta i Atalanta med högst tio personer och den kompletterande utredning utrikesutskottet fick den 28 april 2009 om att Finlands möjligheter att delta i insatsen med ett eget fartyg ska utredas. I sitt yttrande den 20 maj 2009 förutsatte utrikesutskottet att när Finlands medverkan i insatsen med ett eget fartyg provas ska förfarandena kring utlämnande av gripna pirater för lagföring säkerställas så att de är förenliga med de internationella avtalen om mänskliga rättigheter och 9 § 4 mom. i Finlands grundlag.

Om Finland väljer att delta i insatsen med ett eget örlogsfartyg, krävs det ett separat beslut enligt förfarandet i lagen om militär krishantering (211/2006). I anknytning härtil har statsrådet i enlighet med 3 § 1 mom. i lagen om militär krishantering lämnat en redogörelse om Finlands deltagande i insats Atalanta (SRR 5/2010 rd), som för närvarande behandlas i riksdagen.

Syftet med det aktuella lagförslaget är att säkerställa att de nationella förfarandena är korrekta på det sätt utrikesutskottet avsett. I den föreslagna lagen föreskrivs om villkoren för att inleda förundersökning enligt finsk lag och anknytande beslutsförfarande när Finland överväger om det önskar utöva straffrättslig jurisdiktion. Dessutom finns det i lagen bestämmelser om när en person som gripits på ett finskt fartyg får överföras från insats Atalanta till en stat utanför Europeiska unionen.

Sammantaget sett anser utskottet att propositionen är behövlig och motiverad. Utskottet tillstyrker lagförslaget, men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Förfarandet för överföring från insatsen av misstänkta och förverkligande av straffansvar

Enligt artikel 2 i den gemensamma åtgärden kan Atalanta tillfångata, kvarhålla och överföra personer som begått eller misstänks ha begått piratdåd eller väpnade rån i de områden i vilka insatsen är närvarande och beslagta fartyg som använts för piratdåd eller väpnade rån eller fartyg som tillfångatas till följd av ett piratdåd eller väpnat rån och som innehas av pirater, samt även de tillgångar som finns ombord.

Ansvar för tillfångatagna personer ligger från det de gripits hos operationschefen och i dennes kompetens ingår att fatta beslut om överföring eller eventuell frigivning av de misstänkta. Enligt insatsreglerna ska operationschefen i sitt beslut beakta de krav den nationella lagstiftningen i den stat som gripit de misstänkta eventuellt ställer på dessa åtgärder. Insatsledningens uppgifter och ställning bestäms i insatsdokumenten.

När ett fartyg som för en i insatsen deltagande stats flagg har tagit till fånga personer som misstänks för sjöröveri eller väpnat rån, ska det anmäla om gripandet i enlighet med de nationella ledningsförhållandena till sin flaggstat och samtidigt till Atalantas operativa högkvarter. Högkvarterat inväntar flaggstatens meddelande om huruvida staten önskar utöva sin domsrätt. Enligt artikel 12 i den gemensamma åtgärden kan misstänkta personer överföras till en annan

EU-stat eller till en tredjestat endast om flaggstaten för det fartyg som tillfångatagit personerna inte vill eller önskar utöva sin domsrätt.

Om ingen av de deltagande staterna har beredskap att själv döma piraterna, börjar huvudkvarteret förbereda en överföring av de gripna till ett tredjeland som har ett avtal med EU om överföringsvillkoren. I överföringsavtalet måste det uttryckligen garanteras att de mänskliga rättigheterna respekteras och att den överförda personen inte får bli föremål för dödsstraff, tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling. EU har för närvarande ett gällande överföringsavtal med Seychellerna. Kenya har sagt upp sitt avtal med EU, men har meddelat att landet tar emot pirater efter övervägande från fall till fall. I slutändan måste den misstänkte släppas fri, om det inte finns ett enda land dit han eller hon kan överföras. Även i en rapport från FN:s generalsekreterare till säkerhetsrådet (S/2010/394, para 12) konstateras det att den universella behörigen vid sjöröveri är tillåtande ("permissive") till karaktären, vilket innebär att staterna har rätt men inte skyldighet att utöva universell jurisdiktion.

Enligt insatsreglerna ska Internationella rödakorskommittén (ICRC) underrättas om varje gripande så snabbt som möjligt, i praktiken inom 48 timmar. Enligt den rättsliga bilagan till insatsreglerna ska ICRC underrättas inom 24 timmar om en person som misstänks för sjöröveri frigivits eller överförts, eller, om operativa skäl inte medger det, så snart som möjligt. Representanter för ICRC tillåts besöka de gripna redan ombord på det fartyg som gripit de misstänkta. Underrättelsen går via det operativa huvudkvarteret.

Det har varit nödvändigt att skapa ett internationellt förfarande för att förverkliga straffansvaret, när personer gripits i insatsen misstänkta för sjöröveri eller väpnat rån. Det ovan beskrivna förfarandet har byggts upp med invägande av bl.a. FN:s havsrättskonvention, FN:s säkerhetsråds resolutioner, åtagandena om mänskliga rättigheter och lagstiftningen i de stater som deltar i insatsen. Av förståeliga skäl har paketet blivit mycket komplext.

Här vill utskottet hänvisa till den rapport (S/2010/394) som FN:s generalsekreterare lämnade den 26 juli 2010 med anledning av FN:s säkerhetsråds resolution 1918(2010). Rapporten kartlägger vilka alternativen är att lagföra personer som misstänks för sjöröveri och väpnat rån utanför Somalias kust. Den presenterar sju olika alternativ för hur målet ska nås på sikt.

Utskottet menar att man med eller utan FN:s medverkan bör försöka inrätta en specialdomstol eller specialsektion i området som lyder under en eller flera i området belägna staters jurisdiktion. Det skulle göra systemet enklare och dessutom vara motiverat med tanke på en enhetlig rättspraxis. Det blir lättare att ta emot vittnesmål och skaffa bevisning om rättegången sker i området i fråga. Ett annat argument för är de korta avstånden att överföra misstänkta och dömda pirater. Dessutom stärker rättegångarna och den uppbackning dessa ges det existerande rättssystemet i området.

Med tanke på det nuvarande förfarandet är det enligt utskottet viktigt att FN intensifierar sina insatser att förbättra staternas kapacitet i området, inte bara med pengar utan också genom att utbilda domare och åklagare, genom att förbättra fängelseförhållandena och genom andra tänkbara åtgärder för att de som gör sig skyldiga till sjöröveri och väpnade rån utanför Somalias kust ska kunna lagföras och dömas. Detta förutsätter att kapaciteten upprätthålls och stärks i de stater där åtal redan utförs men också att fler stater uppmuntras att ta emot misstänkta pirater och väcka åtal mot dem.

Detaljmotivering

Lag om handläggningen av brottmål som gäller personer som i samband med Europeiska unionens militära krishanteringsinsats EU-NAVFOR Atalanta misstänks för sjöröveri eller väpnat rån

1 §. Lagens tillämpningsområde. Den föreslagna lagen har med rätta ett mycket snävt tillämpningsområde av skäl som framgår av propositionen. Lagen gäller endast förfarandet när en per-

son som gripits misstänkt för sjöröveri eller väpnat rån i samband med insats Atalanta befinner sig på ett fartyg under finsk flagg eller när Finland i något annat fall tillfrågas om önskan att utöva straffrättslig jurisdiktion. Lagen tillämpas alltså inte på andra eventuella marina krishanteringsinsatser. Lagen avser inte heller reglera de procedurer som tillämpas om den gripne misstänks för något annat internationellt brott än sjöröveri eller väpnat rån.

I 2 mom. definieras vad som avses med sjöröveri och väpnat rån enligt den aktuella lagen. Sjørøveri får sitt innehåll ur 1 § 12 punkten i en förordning om tillämpning av strafflagen (627/1996) där det hänvisas till FN:s havsrättskonvention som satts i kraft i Finland genom lag 524/1996. Enligt propositionsmotiven (s. 13) avses med sjöröveri dråp, misshandel, frihetsberövande eller rån mot en person som befinner sig på ett fartyg eller ett luftfartyg, eller kapning, stöld eller skadegörelse av ett fartyg, ett luftfartyg eller egendom som finns på ett fartyg eller ett luftfartyg, som ska anses vara sjöröveri enligt FN:s havsrättskonvention. Handlingen ska alltså ha begåtts på det fria havet eller i en stats ekonomiska zon.

Om en handling som motsvarar beskrivningen av sjöröveri begås på någon stats territorialvatten, handlar det inte om sjöröveri enligt havsrättskonventionen. Eftersom de resolutioner från FN:s säkerhetsråd som har samband med operationen tillåter staterna att operera även på somaliska vatten, ska lagen också tillämpas på brott som motsvarar beskrivningen av sjöröveri om de begås på vattnen i fråga. Dessutom täcker lagen in situationer där EU har avtalat med något land i området om åtgärder inom landets territorialvatten om ett brott av denna typ begås där. Den andra meningen i det föreslagna 1 § 2 mom. handlar om just sådana situationer. Där sägs det att med väpnat rån avses handlingar som motsvarar sjöröveri i den omfattning som FN:s säkerhetsråds resolution och rådets gemensamma åtgärd om Europeiska unionens militära insats tillåter staten att agera för att förhindra sjöröveri.

Utskottet konstaterar att det i det föreslagna 1 § 2 mom. inte handlar om att kriminalisera "sjöröveri" eller "väpnat rån", utan att avsikten med lagen är att precisera när undersöknings-tröskeln för gärningarna är nådd. I och för sig har en liknande hänvisningsteknik använts i vissa andra fall, främst i författningar med folk-rättsliga kopplingar som i exempelvis lagen om uppfyllande av vissa förpliktelser som grundar sig på Finlands medlemskap i Förenta Nationerna och Europeiska unionen (659/1967).

Den straffrättsliga legalitetsprincipen kräver en exakt skrivning i strafflagar. Även om principen egentligen gäller sättet att beskriva brotten och de straffrättsliga påföljderna, talar samma ambition om likställd och förutsägbart lagtillämpning för en så tydlig och noga avgränsad reglering som möjligt. Lagutskottet håller med grundlagsutskottet om att den straffrättsliga legalitetsprincipen kräver en avsevärt tydligare definition av sjöröveri och väpnat rån och föreslår för den lagtekniska tydlighetens skull att bestämmelserna om dem tas in i en separat paragraf som utformats som en normal definitionsparagraf (ny 2 §).

2 §. *Definitioner. (Ny).* Av orsaker som nämns i samband med 1 § 2 mom. föreslår utskottet att lagen kompletteras med en ny 2 § med definitioner. Samtidigt ändras numreringen på de efterföljande paragraferna.

3 (2) §. *Inledande av förundersökning. I 1 mom.* föreskrivs det om förundersökningsvillkoren. Förundersökning ska inledas, om det finns skäl att misstänka att ett brott enligt 1 §, dvs. sjöröveri eller väpnat brott, har begåtts. Ett annat villkor är att finsk lag enligt 1 kap. 2—6 § i strafflagen är tillämplig på gärningen. Brottet ska alltså ha en sådan anknytning till Finland som nämns i strafflagsparagraferna, t.ex. att brottet riktar sig mot ett finskt fartyg eller en finsk medborgare eller att den misstänkte är finsk medborgare.

Som tredje villkor gäller att det av skäl som gäller utredningen och för att straffansvaret ska förverkligas är ändamålsenligt med en förundersökning. Bestämmelsen låter förundersöknings-

myndigheten avgöra om förundersökning ska inledas eller inte med anledning av brottet. Enligt detaljmotiven till paragrafen kunde hänsyn tas exempelvis till den misstänkte förövarens nationalitet och bosättningsort eller någon annan anknytning till ett annat land som har uttalat önskemål om att utöva straffrättslig jurisdiktion, samt vilket lands myndigheter som har de bästa förutsättningarna att ta fram en brottsutredning (s. 14/I). Utskottet anser att andra omständigheter som kunde vägas in i lämplighetsprövningen är t.ex. i vilket land det är lättast att ta emot bevisning och att målsägandens rättigheter blir tillgodosedda.

Förundersökningsledaren fattar beslutet om förundersökning efter att först ha inhämtat riksåklagarens bedömning av om ett åtalsförordnande kommer att ges i målet. Med tanke på att de tidsfrister som rekommenderas för meddelande om beslut att utöva jurisdiktion är mycket korta, är det angeläget att de finska myndigheterna har god beredskap till snabbanalys av läget.

Det föreslagna 1 mom. tillåter beslut att inte inleda förundersökning även om den misstänkte har i lagen angivna koppling till Finland i det fall att skäl som gäller utredningen och för att straffansvaret ska förverkligas talar för att förundersökningen utförs i ett annat land än Finland. En sådan situation kan uppstå exempelvis när anfallet riktar sig mot en annan medlemsstats fartyg och ett finländskt fartyg utför gripandet och en finländare i krishanteringsstyrkan då såras. Om det angripna fartygets flaggstat meddelar att den önskar utöva straffrättslig jurisdiktion, kunde det i princip vara möjligt att samtidigt väcka åtal för det brott mot finländaren som begicks i samband med gripandet.

Om gripandet utförs av något annat än ett finländskt fartyg men brottet riktar sig mot en civil finländare ombord på ett fartyg under en annan stats flagg, vänder sig det operativa högkvarteret först till flaggstaten för det fartyg som utförde gripandet. Om den staten meddelar att den inte önskar utöva sin jurisdiktion, vänder sig det operativa högkvarteret till de andra staterna i insatsen, exempelvis Finland, av den anledningen att brottet riktar sig mot Finland. Eftersom brot-

tet riktar sig mot en finländare vore det motiverat att behandla målet här, men också då gäller som villkor att det ska vara ändamålsenligt av skäl som gäller utredningen och för att straffansvaret ska förverkligas.

Om inte bara Finland utan också andra stater önskar utöva straffrättslig jurisdiktion, ska förundersökningsmyndigheten efter samråd med riksåklagaren eller av denne förordnad åklagare kontakta de andra staternas myndigheter för att klarlägga var undersökningen och lagföringen lämpligast kan genomföras. Förverkligandet av straffansvar är förenat med rättvis rättegång, en rätt som inte nödvändigtvis tillgodoses fullt ut i alla staters straffprocessförfaranden.

Utskottet konstaterar att det material som insatsen samlar in kan användas i förundersökningen och straffprocessen i enlighet med principen om fri bevisprövning. När gripandet skett utför krishanteringsstyrkan en preliminär undersökning och därefter tar myndigheten i den stat som avser använda sin jurisdiktion itu med den egentliga förundersökningen. Syftet med krishanteringsstyrkans preliminära undersökning är att klarlägga vilka stater som är behöriga och ta till vara bevis för eventuell senare undersökning och rättsprocess, oavsett i vilken stat undersökningen sker.

I det stående säkerhetsklassificerade direktiv som Atalantas operativa huvudkvarter utfärdat (Detention SOP Standard Operating Procedure: Handling of Detainees/Suspected Pirates/Armed Robbers at Sea and Evidence Collection) anges i detalj hur den preliminära undersökningen efter gripande ska gå till, bl.a. hur bevismaterial ska samlas in, dokumenteras och förvaras och hur själva gripandet ska dokumenteras bl.a. med fotografier och vittnesutsagor. Direktivet innehåller detaljerade föreskrifter och dokumentmallar för bl.a. undersökning av misstänkta, preliminärt förhör och bedömning av erhållna bevis. När det gäller t.ex. fotografering av bevismaterial anges bl.a. vilka tekniska kvalifikationer den kamera som används för att dokumentera bevismaterialet ska ha och illustreras hur och av vad foton ska tas. Med de här detaljerade föreskrifterna vill man försäkra sig om att

insatsen trots avvikande nationella rutiner levererar ett fullgott bevismaterial som alla aktörer har tillgång till.

Enligt 2 mom. tillämpas i handläggningen av brottmål i övrigt vad som bestäms i förundersökningslagen eller någon annanstans i lag. Hänvisningen till annan lag syftar enligt propositionens detaljmotiv på bl.a. tvångsmedelslagens bestämmelser om häktningsrättegång. Om det låter sig göra kan rättegång hållas med anlitande av videokonferens som det föreskrivs om i 1 kap. 15 § 2 mom. i tvångsmedelslagen. I det fall att Finland beslutar sända ett eget örlogsfartyg till området, kommer man enligt uppgift att förse det med AV-utrustning, som i förekommande fall kan användas vid behandling av häktningsbegäran. Det går också att ordna med tolkningstjänst. En häktningsbegäran kan med stöd av 1 kap. 15 § 3 mom. i tvångsmedelslagen också behandlas utan att den som begärts häktad hörs, förutsatt att han eller hon inte är anhållen och inte finns i Finland.

4 (3) §. *Beslut om att inte utöva straffrättslig jurisdiktion.* Om förundersökning inte inleds ska enligt paragrafen på överföringen av misstänkta för brottsrannsakan och lagföring tillämpas vad som bestäms i Förenta nationernas säkerhetsråds resolution och i den gemensamma åtgärden enligt 1 § och i de regler som med stöd av dem antagits för insatsen. Till följd av de ändringar som utskottet föreslagit i 1 § behöver hänvisningarna i den *första meningen* till resolutionen och den gemensamma åtgärden preciseras.

Enligt paragrafens *andra mening* får en person som befinner sig på ett fartyg under finsk flagg emellertid inte överföras till en stat där den berörda personen kan dömas till dödsstraff eller riskera tortyr eller annan behandling som kränker människovärdet. Grundlagsutskottet menar att den föreslagna bestämmelsen är förenlig med grundlagsutskottets linje att hindren för utlämning i grundlagen inte undanröjs enbart genom att man avstår från att verkställa dödsstraffet, utan att det krävs adekvata garantier för att ett sådant straff inte döms ut. Enligt insatsreglerna ska operationschefen i sitt beslut också beakta de

krav den nationella lagstiftningen i den stat som gripit de misstänkta eventuellt ställer på dessa åtgärder. Ett operativt arrangemang av detta slag är enligt grundlagsutskottets bedömning garanti nog för att förbudet i 9 § 4 mom. realiseras fullt ut.

Grundlagsutskottet har emellertid fäst sig vid eventualiteten att en person som är misstänkt för sjöröveri eller väpnat rån och som överförs till en annan stat överförs vidare till ett tredje land. Enligt grundlagsutskottet gäller det att försäkra sig om att en gripen person som befinner sig på ett fartyg under finsk flagg inte överlämnas vidare till ett land där han eller hon riskerar dödsstraff eller ett land där han eller hon löper risk för att utsättas för tortyr eller någon annan form av behandling som kränker människovärdet. Lagen måste kompletteras med en sådan bestämmelse för att kunna bli behandlad i vanlig lagstiftningsordning, menar grundlagsutskottet.

Lagutskottet konstaterar att regeringen på många ställen i propositionen understrukt att man vid överföringar måste ta hänsyn till kravet på rättvis rättegång och andra människorättsaspekter. Av propositionen framgår det att ga-

rantier för en rättvis rättegång och respekt för de mänskliga rättigheterna finns inskrivna i de överföringsavtal som EU redan förhandlat fram. Dessa bestämmelser är alltså integrerade i det system som även de finska myndigheterna måste följa. Däremot finns det inte ett tydligt förbud mot dödsstraff i alla avtal, och därför har utskottet ansett det nödvändigt att lägga till en bestämmelse om detta i lagen. Lagutskottet håller med grundlagsutskottet om att det i en bestämmelse i den föreslagna lagen lämpligen bör skrivas in att rättegången ska gå rättvist till. Utskottet föreslår följaktligen att den andra meningen kompletteras även på denna punkt.

Avslutningsvis vill utskottet påminna om att EU/EUNAVFOR måste informeras om paragrafändringarna i samband med Finlands beslut om medverkan.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

Lag

om handläggningen av brottmål som gäller personer som i samband med Europeiska unionens militära krishanteringsinsats EUNAVFOR Atalanta misstänks för sjöröveri eller väpnat rån

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens tillämpningsområde

(1 mom. som i RP)

(2 mom. utesl.)

2 § (Ny)

Definitioner

I denna lag avses med

1) ***sjöröveri*** dråp, misshandel, frihetsberövande eller rån mot en person som befinner sig på ett fartyg eller ett luftfartyg, eller kapning, stöld eller skadegörelse av ett fartyg, ett luftfartyg eller egendom som finns på ett fartyg eller ett

luftfartyg, som ska anses vara sjöröveri enligt Förenta Nationernas havsrättskonvention (FördrS 49 och 50/1996),

2) **väpnat rån** handlingar som motsvarar sjöröveri och som begås på somaliskt territorialvatten eller på en sådan stats territorialvatten som Europeiska unionen ingått avtal med om åtgärder på den statens territorialvatten.

3 (2) §
(Som i RP)

4 (3) §

Beslut om att inte utöva straffrättslig jurisdiktion

Inleds förundersökning inte, tillämpas på överföringen av misstänkta för brottsrannsakan

och lagföring vad som bestäms i Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 1816(2008) och rådets gemensamma åtgärd 2008/851/GUSP om Europeiska unionens militära insats och i de regler som med stöd av dem har antagits för Europeiska unionens insats. En gripen person som befinner sig på ett fartyg under finsk flagg får emellertid inte överföras till en stat där den berörda personen kan dömas till dödsstraff eller riskera tortyr eller annan behandling som kränker människovärdet *eller där det finns grundad anledning att anta att en rättvis rättegång inte genomförs, eller till en stat, därifrån han eller hon kan överföras till en sådan stat.*

5 (4) §
(Som i RP)

Helsingfors den 11 november 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Janina Andersson /gröna
vordf. Anna-Maja Henriksson /sv
medl. Esko Ahonen /cent
Kalle Jokinen /saml
Sampsa Kataja /saml
Krista Kiuru /sd

Outi Mäkelä /saml
Raimo Piirainen /sd
Pirkko Ruohonen-Lerner /saf
Tero Rönni /sd
Kari Uotila /vänst
Lasse Virén /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne.

RESERVATION

Motivering

Insats Atalantas primära uppgift är att ge skydd åt Världslivsmedelsprogrammets frakter till Somalia. Samtidigt ska den skydda annan fartygs- trafik och avvärja sjöröveri i Somalias kust- vatten. Vi sannfinländare ser ingen anledning till att finländare deltar i insatsen annat än i uppgif- ter på huvudkvarteret som nu. Därför behövs det heller ingen lag om behandlingen av brottmål som gäller person som misstänks för sjöröveri eller väpnat rån.

Utskottet har behandlat propositionen ingåen- de och tydliggjort vissa paragrafer och i sina mo- tiveringar eftersträvat att man så sällan som möj- ligt ska ställas inför situationen att sjöröveri el- ler väpnade brott som begåtts utanför Somalias kust måste behandlas av finländska poliser och rättsmyndigheter i Finland.

Eftersom lagen nu håller på att antas av majo- riteten skulle utskottet ha beaktat att pirater inte slår till mot mattransporter till havs. De plund- ras först på land, eftersom det inte går att få lö- sen för dem och det är lättare att tillskansa sig ro- vet. Därför är huvudargumentet för Finlands medverkan i insatsen i mitt tycke fel. Det livs-

medelsbistånd som når landet säljs vidare och pengarna går åt till att finansiera krigföring. Den rätta lösningen på distributionen av mat till nöd- ställda hade varit en brett upplagd civil insats under FN-mandat, inte en militär krishanterings- insats mandaterad av Europeiska unionen. De kapade fartygen är vanligen lastade med högtek- nologisk apparatur på väg till västvärlden, som kaparna kan få ut stora lösensummor för.

I den föreslagna lagen föreskrivs om villko- ren för att inleda förundersökning och anknytan- de beslutsförfarande när Finland överväger om det önskar utöva straffrättslig jurisdiktion. Dess- utom finns det i lagen bestämmelser om när en person som gripits på ett finskt fartyg får överfö- ras till en stat utanför Europeiska unionen som unionen slutit avtal med. Det är besynnerligt att om inget land är villigt att undersöka och lagfö- ra en person som misstänks för sjöröveri måste han eller hon släppas fri.

Förslag

Jag föreslår

att riksdagen förkastar lagförslaget.

Helsingfors den 11 november 2010

Pirkko Ruohonen-Lerner /saf